

ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยีการปลูกลำไยแปลงใหญ่ไปปฏิบัติของเกษตรกรในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

Factors affecting the implementation of large-scale longan technology for farmers practice in Mae Tha district, Lamphun province

ทิพวัลย์ ธรรมชนแก้ว¹, บุศรา ลิมนิรันดร์กุล^{1*} และ รุจ ศิริสัญญาลักษณ์¹

Tippawan Thammakhunkaew¹, Budsara Limnirunkul^{1*} and Ruth Sirisunyaluck¹

¹ ภาควิชาพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่

¹ Department of Agricultural Economy and Development, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่ กลุ่มตัวอย่างเป็นเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่จำนวน 220 คน การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการจัดประชุมกลุ่มคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรระดับครัวเรือน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุ การวิเคราะห์ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.5 โดยมีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 50.5 มีหนี้สินการเกษตรเฉลี่ย 145,420.90 บาท ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่า มี 3 ตัวแปรที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$) ได้แก่ ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการสนับสนุนของกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวนช่องทางแหล่งข่าวสารด้านเทคโนโลยีที่เกษตรกรได้รับ และเทคโนโลยีที่เกษตรกรได้รับจากการอบรมในการผลิตลำไยสามารถอธิบายดังนี้ เกษตรกรที่ได้รับข่าวสารผ่านหลากหลายช่องทางเทคโนโลยีจะมีแนวโน้มการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติในการผลิตลำไยมากกว่าเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารเพียงช่องทางเดียว และเกษตรกรที่รับการฝึกอบรมมากเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีจะส่งผลต่อการนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติได้มากกว่าคนที่เข้าร่วมน้อยครั้ง และเกษตรกรเห็นด้วยกับการที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานจะมีแนวโน้มการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติไปปฏิบัติได้มากกว่าเกษตรกรที่ไม่เห็นด้วยหรือเห็นด้วยค่อนข้างน้อย

คำสำคัญ: การนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติ; เกษตรแปลงใหญ่; เทคโนโลยีการผลิตลำไย

ABSTRACT: The objectives of this research are to 1) study the basic, personal, economics and social characteristics of farmers participating in the large-scale longan project, and 2) analyze factors affected the farmers' implementation of large-scale longan technology. The sample of 220 were collected from large-scale longan project. Data collection were both from focus group discussion and household farmers' interview. Descriptive statistic such as frequency, percentage, mean, standard deviation and multiple regression were applied in data analysis. The study found that majority of farmers interview were female accounted for 59.5 %, with the age between 51 – 60 years old. About 44.5 percent graduated at grade 4 accounting for 50.5 %. Farmers had borrowed money with average of 145,420.90 baht per years. The results of multiple regression analyze showed that there were 3 variables that had statistically significant at 95 % ($p < 0.05$) on farmers' implementation of technology, namely, farmers' opinion on getting supported by agricultural extension, various channels source of technology information was received and various technologies application that farmers received while involved the training. Result showed that farmers received

* Corresponding author: budsara.l@cmu.ac.th

multiple channels of information tended to be more applied in technologies than farmers who received only one channel of information. Moreover, farmers involved in more training on longan production technology have showed more practical knowledge than who was lesser involved in training. Last, farmers whose agree opinion on farmers whose received a support from organization showed more in adaptation of technology than disagree and less agree farmers.

Keywords: implementation of farmers' practice; large-scale; longan adoption technology

บทนำ

ลำพูนเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่แหล่งผลิตลำไยมากเป็นอันดับที่ 2 ของภาคเหนือ ซึ่งมีพื้นที่การผลิตลำไยรองจากจังหวัดเชียงใหม่ โดยปี 2560 ที่ผ่านมามีพื้นที่การปลูกลำไย 270,125 ไร่ ได้ผลผลิต 228,353 ตัน ซึ่งมีผลผลิตต่อไร่ 848 กิโลกรัม (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2560) ซึ่งในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน โดยที่ร้อยละ 60 ของจำนวนประชากรในอำเภอแม่ทาทั้งหมดจะประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นหลัก มีพื้นที่ปลูกลำไยรวมประมาณ 52,249 ไร่ แต่ประสบปัญหาในด้านผลผลิตราคาตกต่ำ คุณภาพผลผลิตยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร แหล่งน้ำในการทำการเกษตรมีไม่เพียงพอ ต่อมาในปี 2558 กรมส่งเสริมการเกษตรได้มีการนำ “นโยบายการผลิตลำไยแปลงใหญ่” เข้ามาส่งเสริมให้แก่เกษตรกร

กรมส่งเสริมการเกษตรได้มีการส่งเสริมการผลิตลำไยแบบแปลงใหญ่ เนื่องจากเขตพื้นที่อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน เป็นแหล่งการผลิตลำไยที่สำคัญ อีกทั้งเกษตรกรยังประสบปัญหาด้านราคาลำไยที่ตกต่ำและคุณภาพของลำไยยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร โดยพบว่าในพื้นที่มีเกษตรกรปลูกลำไยและเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ค่อนข้างมาก เนื่องจากต้องการลดต้นทุนการผลิตลำไยและมีเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งโครงการลำไยแปลงใหญ่ได้เริ่มโครงการตั้งแต่ปี 2559 ถึง ปี 2563 มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 491 ราย มีพื้นที่ปลูกลำไยในโครงการรวมแล้ว 3,786 ไร่ โดยมีตำบลที่เข้าร่วมคือ ตำบลทาगत ตำบลทาทุ่งหลวง ตำบลทาเส้า และตำบลทาขุมเงิน อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน โดยพบว่าจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่ในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในจังหวัดลำพูน เมื่อเทียบกับกับอำเภออื่น ๆ เช่นตำบลศรีเตี้ย อ.บ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน มีพื้นที่เพียง 900 กว่าไร่ มีสมาชิก 80 กว่าราย (เทคโนโลยีชาวบ้านออนไลน์, 2561) (มติชนออนไลน์, 2564)

กรมส่งเสริมการเกษตรได้เข้าไปสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการดูแลจัดการสวนลำไยอย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่นการผลิตลำไยในฤดูและนอกฤดูให้ได้เกรด AA ซึ่งต้องอาศัยการตัดแต่งช่อลำไยในขณะติดผลขนาดเล็ก โดยตัดแต่งช่อให้เหลือผลลำไย 40-60 ผลต่อช่อ วิธีนี้ช่วยให้ได้ลำไย เกรด AA ประมาณ 70% เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิตลำไยให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นควบคู่กับการลดต้นทุนการผลิต เพื่อแก้ปัญหาด้านการตลาดในระยะยาว

โครงการแปลงใหญ่ หมายถึง ระบบการทำการเกษตรโดยการปลูกพืชชนิดเดียวกันในพื้นที่บริเวณเดียวกันเป็นจำนวนมากและมีขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานโดยการรวมกลุ่มกันเป็นจำนวน 30 รายขึ้นไป หรือจำนวนแปลงไม่น้อยกว่า 300 ไร่ นโยบายนี้เป็นนโยบายลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันทางการตลาดเพื่อที่จะสามารถต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้ นโยบายนี้เริ่มต้นขึ้นเมื่อปี 2558 ถึง ปัจจุบัน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรได้มีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการร่วมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน และเพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งในปัจจุบันโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ได้มีการนำไปใช้เกือบทุกจังหวัด และจังหวัดลำพูนได้รับการสนับสนุนการทำลำไยแปลงใหญ่นโยบายลำไยแปลงใหญ่ที่ช่วยสนับสนุนให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตลงกว่าเดิมและยังช่วย กระตุ้นความสนใจให้เกษตรกรหันมาทำลำไยนอกฤดูเพิ่มมากขึ้น (เทคโนโลยีชาวบ้านออนไลน์, 2561)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยีลำไยแปลงใหญ่ไปปฏิบัติของเกษตรกรในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่ อย่างไรก็ตามการผลิตลำไยแปลงใหญ่นอกจากการรวมกลุ่มแล้วยังมีปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลต่อเกษตรกรที่นำไปปฏิบัติ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เช่นความรู้ของเกษตรกรที่นำไปสู่การปฏิบัติ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น จากการทำ

เกษตรแปลงใหญ่หลังจากเกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ลำไย ที่มีการส่งเสริมเทคโนโลยีในการปลูกลำไยให้มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดอบรม ศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะให้แก่เกษตรกรและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติตามหลักได้อย่างถูกต้อง

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ในรูปแบบเชิงสำรวจเป็นลำดับ (Sequential Exploratory) โดยจะเก็บข้อมูลเชิงปริมาณก่อนแล้วจึงเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่เข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่ จำนวน 491 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) กลุ่มตัวอย่างที่ได้คือ จำนวน 220 ราย ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ในการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ 1) เชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก คือ จะสัมภาษณ์เฉพาะเจ้าหน้าที่ จำนวน 1 รายและคณะกรรมการกลุ่มย่อย 9 กลุ่ม จำนวน 9 ราย 2) เชิงปริมาณ โดยใช้แบบสัมภาษณ์มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close-ended Question) และปลายเปิด (Open-ended Question) โดยที่ด้านทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการลำไยแปลงใหญ่ และด้านความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการสนับสนุนจากหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด และลักษณะข้อความที่เป็นประเภทเห็นด้วยคล้อยตาม (Favorable Statement) และประเภทไม่เห็นด้วยคล้อยตาม (Unfavorable Statement) ซึ่งจะแปลค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้นสร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอ้างอิงโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุ Multiple regression analysis

ส่วนในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการนำเทคโนโลยีลำไยแปลงใหญ่ไปปฏิบัติของเกษตรกร ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดสมการการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ดังนี้ $Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + \dots + b_{17}X_{17}$

กำหนดให้

Y = การนำเทคโนโลยีลำไยแปลงใหญ่ไปปฏิบัติของเกษตรกร (ปริมาณการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติ)

X_1 = เพศ (1 = ชาย, 0 = หญิง)

X_2 = อายุ (ปี)

X_3 = ระดับการศึกษา(จำนวนปีที่อยู่ในสถานศึกษา)

X_4 = จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)

X_5 = จำนวนหนี้สินการเกษตร (บาท)

X_6 = ประสบการณ์ในการปลูกลำไย (ปี)

X_7 = จำนวนปีในการเข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่ (ปี)

X_8 = ขนาดพื้นที่ที่จัดขึ้นทะเบียนลำไยแปลงใหญ่ (ไร่)

X_9 = จำนวนแรงงานรวม (คน)

X_{10} = รายได้จากการขายลำไย (บาท)

X_{11} = ค่าใช้จ่ายในการผลิตลำไย (บาท)

X_{12} = จำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ (ครั้งต่อปี)

X_{13} = จำนวนครั้งในการเข้ารับการฝึกอบรม (ครั้งต่อปี)

X_{14} = จำนวนช่องทางในการได้รับข่าวสาร (ช่องทาง)

X_{15} = จำนวนเทคโนโลยีที่ได้รับการฝึกอบรม (เรื่องต่อปี)

X_{16} = ทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการลำไยแปลงใหญ่ (คะแนนเฉลี่ย)

X_{17} = ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการสนับสนุนจากหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย)

การวัดตัวแปรตาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติ จำนวน 14 ข้อ กำหนดให้การนำไปปฏิบัติ ให้ 1 คะแนน และไม่ได้ปฏิบัติ ให้ 0 คะแนน หากนำไปปฏิบัติทุกข้อก็จะได้คะแนนเต็ม 14 คะแนน

ตัวแปรอิสระได้จากงานวิจัยของพิชญ์ภาส (2556) ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา ลักษณะถือครองที่ดิน จำนวนแรงงานในการผลิต แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร ประสบการณ์ในการฝึกอบรมการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การได้รับข่าวสารและทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการยอมรับเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ($p < 0.05$) และงานวิจัยของ Supasub (2020) พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 6 ปัจจัย ได้แก่ จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร การเป็นสมาชิกกลุ่ม รายได้รวมต่อปี จำนวนแหล่งข่าวสารการเกษตรที่เกษตรกรได้รับความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และระดับความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรจากการขยายตัวของเมือง

โดยที่จำนวนหนี้สินการเกษตร จำนวนปีในการเข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่ และค่าใช้จ่ายในการผลิตลำไย เป็นตัวแปรอิสระที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาในพื้นที่

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่พบว่า ไม่มีตัวแปรอิสระใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงกว่า 0.80 ที่จะก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยตัวเอง (Multicollinearity)

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบค่า VIF (Variance Inflation Factor) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่า ตัวแปรที่มีค่า VIF น้อยสุดคือ 1.056 และตัวแปรที่มีค่า VIF มากที่สุดคือ 3.083 ซึ่งค่า VIF ของตัวแปรแต่ละตัวมีค่าค่อนข้างต่ำ (ใกล้ 1) จึงสรุปได้ว่าไม่เกิดปัญหา Multicollinearity อันเป็นการละเมิดข้อสมมติฐานที่กำกับเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ 1) จำนวนช่องทางในการได้รับข่าวสาร 2) จำนวนเทคโนโลยีที่ได้รับการฝึกอบรม 3) ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการสนับสนุนจากหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร

ผลการศึกษาและวิจารณ์ผล

1. ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.5 ซึ่งมีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.5 รองลงมา มีอายุระหว่าง 61 – 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.8 โดยมีอายุเฉลี่ยที่ 59.1 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมา จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 15.0 และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 3 – 4 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 5 – 6 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยที่ 3.74 คน ซึ่งเป็นครอบครัวที่มีขนาดปานกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สินด้านการเกษตรเฉลี่ย 145,420.90 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.7 ซึ่งมีประสบการณ์ปลูกลำไย 11–20 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.2 โดยเฉลี่ย มีประสบการณ์ปลูกลำไย 23.72 ปี จะเห็นได้ว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกลำไยมาเป็นเวลานานและได้เข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่มาตั้งแต่เริ่มต้น โดยที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีการจดทะเบียนขนาดที่ดินในการปลูกลำไยแปลงใหญ่ต่ำกว่า 10 ไร่คิดเป็นร้อยละ 72.3 เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 3 – 4 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 เฉลี่ยแล้วมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3.75 คน ซึ่งมีการใช้แรงงานในครัวเรือนจำนวน 1 – 2 คน คิดเป็นร้อยละ 82.7 เฉลี่ยแล้วมีการใช้แรงงานในครัวเรือนจำนวน 1.86 คน และมีการจ้างแรงงานนอกครัวเรือนจำนวน 1 – 5 คนคิดเป็นร้อยละ 58.2 โดยเฉลี่ยแล้วมีการจ้างแรงงานนอกครัวเรือนจำนวน 2.43 คน ซึ่งเป็นการจ้างแรงงานนอกครัวเรือนแบบชั่วคราว เกษตรกรจะจ้างแรงงานจากภายนอกครัวเรือนมาทำการตัดแต่งกิ่งต้นลำไยหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยในฤดูจำนวน 1 ครั้งต่อปี ในช่วงเดือนสิงหาคม และจ้างตัดหญ้าภายในสวนลำไยจำนวน 1 ครั้งต่อเดือน อีกทั้งเกษตรกรมีรายได้จากการขายลำไยต่ำกว่า 50,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 45.5 บางปีขาดทุนเพราะโดนพ่อค้าคนกลางกดราคาลำไยและปัญหาสภาพแวดล้อมภัยธรรมชาติ เช่นภัยแล้งและน้ำท่วม จึงทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหาย แต่ก็มีค่าใช้จ่ายต่อปีค่อนข้างต่ำ เกษตรกรได้มีการติดต่อและได้รับคำแนะนำด้านลำไยแปลงใหญ่จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจำนวน 3 – 4 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 40.0 โดยเฉลี่ยเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมี

การติดต่อและได้รับคำแนะนำด้านลำไยแปลงใหญ่จากเจ้าหน้าที่ 3.10 ครั้งต่อปี ซึ่งได้รับความสะดวกสบายในการเข้าไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน เจ้าหน้าที่สามารถให้คำปรึกษาที่เข้าใจง่ายและสามารถปรึกษาได้ตลอดในเวลาราชการนอกจากนั้นเกษตรกรร้อยละ 43.6 ได้เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยจำนวน 3 – 4 ครั้งต่อปี สำหรับชาวสารที่เกษตรกรได้รับนั้นได้รับข่าวสารเฉลี่ย 2.66 ช่องทาง เช่น การรับข่าวสารจากผู้ใหญ่บ้าน และ หอกระจายเสียงในชุมชน เป็นต้น อีกทั้งเกษตรกรได้เข้ารับการอบรมเทคโนโลยีการผลิตลำไยเฉลี่ย 4.58 เรื่องต่อปี เช่น การตัดแต่งกิ่งและช่อดอกของต้นลำไย การทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย เป็นต้น

2. ทักษะของเกษตรกรต่อโครงการลำไยแปลงใหญ่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการลำไยแปลงใหญ่ในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูนพบว่า โดยรวมเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.18$) ต่อโครงการลำไยแปลงใหญ่ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นย่อยพบว่าเกษตรกรมีทัศนคติต่อโครงการลำไยแปลงใหญ่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้แก่ ควรดำเนินโครงการต่อไป ($\bar{X} = 4.63$) ประโยชน์ของโครงการในการผลิตลำไย ($\bar{X} = 4.57$) เกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ($\bar{X} = 4.42$) ได้รับความสะดวกในการติดต่อและขอรับคำปรึกษา ($\bar{X} = 4.40$) การให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 4.39$) ประโยชน์ของเนื้อหาในการอบรม ($\bar{X} = 4.34$) ความเหมาะสมของระยะเวลาในการอบรมและฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.30$) ตามลำดับ แต่มีหนึ่งประเด็นที่เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ คือ ความยากง่ายของเนื้อหาในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 3.20$)

จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีทัศนคติไปในทางที่ดีต่อโครงการลำไยแปลงใหญ่ โดยได้มองเห็นประโยชน์ของโครงการที่ช่วยในการทำให้การผลิตลำไยมีคุณภาพตามมาตรฐาน GAP มีกลุ่มที่เข้มแข็ง ได้รับการอำนวยความสะดวกในการติดต่อและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เป็นอย่างดี คำแนะนำของเจ้าหน้าที่สามารถทำให้เกษตรกรเข้าใจได้ง่ายไม่ซับซ้อน เนื้อหาในการฝึกอบรมเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรอย่างมากในการนำไปปฏิบัติได้เอง ระยะเวลาในการจัดอบรมและฝึกปฏิบัติมีความเหมาะสม เกษตรกรเห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะให้โครงการนี้ดำเนินในปีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรสุดา (2562) ศึกษาเรื่องทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในจังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วยต่อโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เกือบทุกด้าน ทั้งนี้เพราะเกษตรกรได้รับผลประโยชน์จากโครงการกล่าวคือ ได้ผลผลิตข้าวที่เพิ่มมากขึ้น สามารถลดต้นทุนในการผลิต และได้ผลผลิตข้าวที่มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น เมื่อมีปัญหาเกษตรกรสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ได้สะดวกและได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว นอกจากนี้เกษตรกรยังได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ

3. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการสนับสนุนจากหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการสนับสนุนจากหน่วยงานส่งเสริมการเกษตรพบว่า โดยรวมเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.83$) ต่อการสนับสนุนโครงการลำไยแปลงใหญ่ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการสนับสนุนจากหน่วยงานส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับเห็นด้วยทั้งหมด ได้แก่ หน่วยงานมีการวางแผนและให้คำแนะนำ ในการนำเทคโนโลยีการผลิตลำไยไปใช้ ($\bar{X} = 4.08$) หน่วยงานจัดหาและสนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ ในการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.01$) หน่วยงานมีการทำงานอย่างเป็นระบบ สามารถช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.96$) เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไย เกษตรกรได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.88$) หน่วยงานจัดหาและสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการผลิตลำไย ($\bar{X} = 3.66$) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ($\bar{X} = 3.41$) ตามลำดับ

งานวิจัยพบว่าเกษตรกรได้รับการสนับสนุนที่ดีจากโครงการลำไยแปลงใหญ่ โดยหน่วยงานมีการวางแผน การให้คำแนะนำในการนำเทคโนโลยีไปใช้ได้ดี มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม หน่วยงานทำงานอย่างเป็นระบบช่วยเหลือเกษตรกรได้ทั่วถึง เกษตรกรสามารถปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีได้ทันที อีกทั้งมีการสนับสนุนแหล่งเงินทุน และปัจจัยการผลิตลำไยอีกด้วย ทำให้เกษตรกรเกิดความมั่นใจในตัวโครงการและการสนับสนุนสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตลำไยได้เป็นอย่างดี

4. การนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่

พบว่า การประเมินการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยไปปฏิบัติของเกษตรกร จากข้อคำถาม 14 ข้อ หากนำไปปฏิบัติได้ 1 คะแนน แต่หากไม่นำไปปฏิบัติได้ 0 คะแนน หลังจากเกษตรกรเข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่ ได้นำเทคโนโลยีจากข้อคำถาม 14 ข้อ ไปปฏิบัติ ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยคือ 8.57 ข้อ ซึ่งนำไปปฏิบัติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.7 และสูงสุด 12 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 2.7 แต่จำนวนที่เกษตรกรนำไปปฏิบัติมากที่สุดคือ 9 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 29.5

จากการวิเคราะห์การนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่ โดยภาพรวมแล้วเกษตรกรนำเทคโนโลยีที่ส่งเสริมไปปฏิบัติจำนวน 9 ข้อ เรื่องที่นำไปปฏิบัติได้แก่ การใส่สารโพแทสเซียมคลอไรด์เพื่อผลิตลำไยนอกฤดู (ร้อยละ 98.2) การให้น้ำทุก ๆ 3 วัน 5 วัน หรือ 7 วัน (ร้อยละ 96.4) การผลิตลำไยตามมาตรฐาน GAP (ร้อยละ 91.8) การตรวจหาค่าวิเคราะห์ดิน (ร้อยละ 89.1) การจัดการระบบน้ำโดยใช้สปริงเกอร์ (ร้อยละ 82.3) การทำปุ๋ยหมักกับการใช้เชื้อ พด. (ร้อยละ 80.5) การทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย (ร้อยละ 79.5) การตัดแต่งกิ่งลำไยเป็นทรงเปิดกลาง (ร้อยละ 72.7) การคัดเกรดลำไย (ร้อยละ 52.3)

เกษตรกรนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติในระดับปานกลาง ซึ่งเพราะว่าเทคโนโลยีที่เกษตรกรเลือกนำไปปฏิบัตินั้นจำเป็นต่อการผลิตลำไยนอกฤดู โดยที่การใส่สารโพแทสเซียมคลอไรด์ และการให้น้ำทุก ๆ 3 วัน 5 วัน หรือ 7 วัน เป็นเรื่องที่เกษตรกรต้องทำเป็นประจำเพื่อผลิตลำไยนอกฤดู อีกทั้งการผลิตลำไยตามมาตรฐาน GAP เป็นการผลิตลำไยให้ได้คุณภาพตามที่มาตรฐานได้กำหนดไว้เพื่อเป็นการประกันคุณภาพลำไยในการส่งออก ซึ่งการตรวจหาค่าวิเคราะห์ดินนั้น เป็นการตรวจสภาพของดินเพื่อให้ดินได้รับธาตุอาหารที่ถูกต้อง การจัดการระบบน้ำแบบวิธีใช้สปริงเกอร์เป็นที่นิยมทำกันมากในหมู่เกษตรกรเพราะสามารถช่วยในการประหยัดน้ำในช่วงฤดูแล้ง ปัญหาเรื่องช่วงฤดูแล้งน้ำมีไม่พอต่อการผลิตลำไย ในด้านการทำปุ๋ยหมักกับการใช้เชื้อ พด. และ การทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย สามารถช่วยให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างดี การตัดแต่งกิ่งลำไยเป็นทรงเปิดกลางเป็นการดูแลรักษาด้านลำไยไม่ให้เกิดโรคและแมลงรบกวน ซึ่งทำได้ง่ายกว่าการตัดแต่งรูปทรงอื่น ๆ สุดท้ายการคัดเกรดลำไยถึงแม้จะไม่ค่อยได้รับความนิยมในการปฏิบัติมาก แต่ก็ยังมีเกษตรกรที่ทำการคัดเกรดลำไยเอง จากการสัมภาษณ์เกษตรกรให้เหตุผลว่า จำนวนผลผลิตของลำไยมีไม่มากและสามารถทำได้โดยใช้แรงงานในครัวเรือน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานจากภายนอกได้อีกด้วย

5. ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยีลำไยแปลงใหญ่ไปปฏิบัติของเกษตรกร

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (multiple regression analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติของเกษตรกร เมื่อพิจารณาตัวแปรตาม (Y) คือ การนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติ กับตัวแปรอิสระ (X) พบว่า มีตัวแปรอิสระทั้งหมด 17 ตัวแปร โดยแบ่ง เป็น 3 ด้านได้แก่ 1) ด้านลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 2) ทศนคติของเกษตรกรต่อโครงการลำไยแปลงใหญ่ 3) ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการสนับสนุนจากหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร โดยมีตัวแปรตามคือ การนำเทคโนโลยีลำไยแปลงใหญ่ไปปฏิบัติของเกษตรกร ผลการวิเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดัง (Table 1)

Table 1 Mean and Standard deviation of variables in regression analysis

Variables	Mean	Std	VIF
implementation of large-scale longan technology of farmers	8.57	1.50	
Gender	0.60	0.49	1.115
Age	59.10	7.94	1.570
Education level	7.28	4.08	1.693
Number of household members	3.75	1.47	1.056
Debt	145420.91	191072.53	1.426
Experience in longan cultivation	23.72	9.73	1.108
Number of years in participating in the large-scale longan project	2.97	0.21	1.062
Size of area registered for large-scale longan	8.96	9.01	2.149
Total number of workers	4.27	3.05	1.141
Income from selling longan	126404.55	189090.34	2.706
Cost of producing longan	54671.46	92891.57	3.083
Number of contacts with staff	3.11	2.95	1.552
Number of training sessions	3.06	2.20	1.570
Number of channels to receive news	2.66	1.39	1.269
Number of technologies that have been trained	4.58	1.56	1.179
Farmers' Attitudes towards the large-scale Longan Project	4.18	0.52	1.452
Opinion of farmers on the support of the Agricultural Extension Agency	3.83	0.77	1.417

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (multiple regression analysis) ได้นำตัวแปรตาม 1 ตัวแปร (Y) และตัวแปรอิสระ (X) ทั้ง 17 ตัวแปรเข้าสมการแล้วคำนวณโดยใช้วิธีปกติ (enter) ปรากฏว่าได้ค่า $F = 1.866$, $P\text{-value} = 0.023$ หมายความว่า มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในรูปสถิติเชิงเส้น เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ตัดสินใจเชิงพหุเกี่ยวกับการผลิตลำไย มีความคิดเห็น (multiple coefficient of determination, R^2) ปรากฏว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.136 หมายความว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปร (การเปลี่ยนแปลง) ของตัวแปรตาม (การนำเทคโนโลยีการปลูกลำไยแปลงใหญ่ไปปฏิบัติของเกษตรกร) ได้ร้อยละ 13.6 และมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ 1) จำนวนช่องทางในการได้รับข่าวสาร 2) จำนวนเทคโนโลยีที่ได้รับการฝึกอบรม 3) ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการสนับสนุนจากหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร โดยที่ตัวแปรที่มีผลในเชิงบวกทั้งหมด ซึ่งอธิบายได้ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่ ได้รับข่าวสารด้านการผลิตลำไยจากช่องทางที่หลากหลาย ได้เข้ารับการฝึกอบรมเทคโนโลยีในระดับเห็นด้วยต่อการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิศักดิ์ (2553) พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกกะหล่ำปลีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับกะหล่ำปลีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ด้านการจัดการเครื่องและอุปกรณ์การเกษตร ได้แก่ การศึกษา การเข้ารับการฝึกอบรม การได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานราชการ และความรู้ความเข้าใจในระบบเกษตรดีที่เหมาะสม ด้านการจัดการปัจจัยในการผลิต ได้แก่ การเข้ารับการฝึกอบรม การได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานราชการ ส่วนด้านการบันทึกและการควบคุมเอกสาร ได้แก่ การได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานราชการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา (2550) พบว่า การปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับการรับข้อมูลข่าวสาร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Table 2)

Table 2 Multiple regression analysis of factors relating to the implementation of large-scale longan technology by farmers

N=220

variables	B	t	P-value
(Constant)	4.731	2.453	.015
Gender (1 = Male, 0 = female)	-.188	-.891	.374
Age (year)	.025	1.613	.108
Education level (Number of years in School)	.015	.490	.624
Number of household members (person)	.051	.746	.457
Debt (Baht)	5.648E-7	.918	.360
Experience in longan cultivation (years)	.005	.474	.636
Number of years in participating in the large-scale longan project (time per year)	.167	.348	.728
Size of area registered for longan big farms (rai)	.001	.051	.960
Total number of labors (people)	.012	.337	.737
Income from selling longan (baht)	-1.262E-6	-1.473	.142
Cost of producing longan (baht)	1.825E-6	.981	.328
Number of contacts with staff (Times per year)	-.025	-.609	.544
Number of training sessions (times per year)	.047	.832	.406
Number of channels to receive news (channel)	.165	2.080	.039*
Number of technologies that have been trained (Topics per year)	.138	2.018	.045*
Farmers' Attitudes towards the Longan big farms Project (Average score)	-.293	-1.294	.197
Opinion of farmers on the support of the Agricultural Extension Agency (Average Score)	.407	2.666	.008**
R ² = 0.136 SEE = 1.45676 F = 1.866 Sig. of F = 0.023			

* is statistical significant at 95% confidence interval (P<0.05)

** is statistical significant at 95% confidence interval (P<0.01)

สรุป

จากการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุค่อนข้างมาก จบการศึกษาตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด มีครัวเรือนขนาดกลาง มีหนี้สินทางการเกษตร มีประสบการณ์ในปลูกลำไยมาก เกษตรกรส่วนใหญ่มีขนาดที่ดินที่จดทะเบียนลำไยแปลงใหญ่ขนาดเล็ก มีจำนวนแรงงานจำกัดและไม่เพียงพอโดยเฉพาะช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิตและการตัดแต่งกิ่งต้นลำไย มีรายได้จากการขายลำไยและค่าใช้จ่ายค่อนข้างน้อย เกษตรกรมีการติดต่อและได้รับคำแนะนำด้านการผลิตลำไยแปลงใหญ่จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมบ่อยครั้ง มีการรับข่าวสารหลายช่องทาง และเกษตรกรได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตลำไยหลากหลายเรื่อง 1) ด้านทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการลำไยแปลงใหญ่ในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูนพบว่าโดยรวมเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วยต่อโครงการลำไยแปลงใหญ่ 2) ด้านความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการสนับสนุนจากหน่วยงานส่งเสริมการเกษตรพบว่าโดยรวมเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยต่อการสนับสนุนโครงการลำไยแปลงใหญ่ 3)

ด้านการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลำไยแปลงใหญ่เกษตรกรโดยภาพรวมแล้วนำเทคโนโลยีที่ส่งเสริมไปปฏิบัติในระดับปานกลาง

ส่วนด้านปัจจัยที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยีลำไยแปลงใหญ่ไปปฏิบัติของเกษตรกร มีด้วยกัน 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) จำนวนช่องทางในการได้รับข่าวสาร 2) จำนวนเทคโนโลยีที่ได้รับการฝึกอบรม 3) ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการสนับสนุนจากหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร ซึ่งหมายความว่า การที่เกษตรกรได้รับข่าวสารหลากหลายช่องทางจะมีแนวโน้มนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติมากกว่าเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารช่องทางเดียว และการที่เกษตรกรได้เข้ารับการฝึกอบรมเทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิตลำไยหลาย ๆ เรื่อง เกษตรกรจะนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติได้มากกว่าเกษตรกรที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมน้อย ปัจจัยสุดท้ายคือหากเกษตรกรที่มีความคิดเห็นเห็นด้วยว่าหน่วยงานได้ให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตลำไยมากจะมีแนวโน้มนำเทคโนโลยีการปลูกลำไยแปลงใหญ่ไปปฏิบัติมากกว่าเกษตรกรที่เห็นด้วยน้อยกว่า

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) การศึกษาครั้งนี้พบว่า มีเทคโนโลยีเรื่องการคัดเกรดและบรรจุหีบห่อตามมาตรฐาน ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและมีการขายเหี่ยว (ซื้อขายล่วงหน้า) ที่ปฏิบัติต่อ ๆ กันมา จึงทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนได้ยาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสำรวจในเรื่องจำนวนหนี้สินการเกษตรของเกษตรกร จำนวนช่องทางการรับข่าวสาร ทักษะคิด ความคิดเห็นต่อการสนับสนุนในเรื่องของปัจจัยการผลิต เช่น แหล่งเงินทุนหมุนเวียน แรงงาน และพื้นที่ในการเก็บผลผลิตลำไยสด (ห้องเย็น) เป็นต้น และการสนับสนุนในด้านการตลาดเพื่อที่เกษตรกรจะได้มีตลาดในการส่งออกเป็นหลัก เพื่อให้เกษตรกรหันมาคัดเกรดลำไยเองแทนการขายเหี่ยว ทางโครงการลำไยแปลงใหญ่ควรมีการสนับสนุนในด้านการประกันราคาลำไยร่วมด้วย เพื่อให้เกษตรกรอีกทั้งยังมีเทคโนโลยีในเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมานั้น เช่น เทคโนโลยีการตัดแต่งช่อดอกลำไย เป็นเทคโนโลยีที่ทำให้ผลผลิตมีขนาดใหญ่ขึ้น ตรงต่อความต้องการของตลาด แต่มีเกษตรกรส่วนน้อยที่เลือกนำไปปฏิบัติ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้แต่ไม่นำไปปฏิบัติ อาจด้วยเพราะมีความกังวลใจในผลผลิต กังวลว่าผลผลิตออกมาได้จำนวนน้อยและเนื่องจากต้องใช้แรงงานและต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้น

2) จากการสัมภาษณ์เกษตรกร พบว่า พื้นที่ที่เกษตรกรได้ทำการผลิตลำไยนั้น มีปัญหาด้านการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร บางพื้นที่ขาดแหล่งน้ำในการทำเกษตร โดยต้องการให้ทางหน่วยงานช่วยสนับสนุนเรื่องการจัดหาแหล่งน้ำในแต่ละตำบลที่เข้าร่วมโครงการ อีกทั้งยังพบปัญหาในด้านแรงงานการผลิตลำไยที่ส่งผลให้การผลิตเกิดการขาดทุนเนื่องด้วยการจ้างแรงงานแพงขึ้น ทำให้ต้นทุนในการผลิตลำไยสูงขึ้น

3) การสนับสนุนของหน่วยงานส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจเยี่ยมแปลงของเกษตรกรในทุก ๆ ปีและควรมีการประเมินติดตามผลของโครงการ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาภายในกลุ่มย่อยของเกษตรกรแต่ละพื้นที่และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2561. ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่. แหล่งข้อมูล: URL: <https://ssnet.doae.go.th/wp-content/uploads/2018/02/1.ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่.pdf>. ค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2561.

พิชญ์ภาส เอี่ยมสะอาด .2556. “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรใน อำเภอแม่ทาจังหวัดลำพูน”. การค้นคว้าอิสระสาขาพัฒนาทรัพยากรชนบท มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ภัทรสุดา จบแล้ว, รุจ ศิริสิริลักษณ์, จุฑาทิพย์ เฉลิมผล และ ชนาภานต์ เทโบลต์ พรหมอุทัย. 2562. ทักษะคิดของเกษตรกรต่อโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในจังหวัดแพร่. วารสารแก่นเกษตร. 47(ฉบับพิเศษ 1): 447-452.

สุกัญญา อินทะชัย. 2550. ความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติ ของที่ปรึกษาเกษตรกร เกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับลำไยในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2560. ข้อมูลการผลิตสินค้า. แหล่งข้อมูล:

<http://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/prcaidata/files/longan60.pdf>. ค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2561.

- เทคโนโลยีชาวบ้าน. 2561. ปลูกลำไยแปลงใหญ่ ให้มีผลผลิตคุณภาพดี ณ หุบเขามังกรนครลำไย จ.ลำพูน. แหล่งข้อมูล : URL:
https://www.technologychaoban.com/featured/article_68231. ค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2561.
- อดิศักดิ์ พรหมเมืองดี. 2553. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกละหุ่งป่าในตำบลบ่อสสี
อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.เชียงใหม่.
- มติชนออนไลน์. 2564. แปลงใหญ่ลำไยบ้านโฮ้ง ขานรับนโยบายรัฐรวมกลุ่มเข้มแข็งผลิตรายคุณภาพ. แหล่งข้อมูล: URL:
https://www.matichon.co.th/publicize/news_609378. ค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2564.
- Supasub, S. 2020. Factors affecting the adaptation of farmers affected by the urban expansion of Chiang Mai city.
International Journal of Agricultural Technology. 16(4): 1037-1046.
- Yamane, T. 1973. Statistics an Introductory Analysis. 3rd ed. Harper and Row Publication, New York.